

**Έδρα UNESCO Διαπολιτισμικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Μακεδονίας
Ινστιτούτο Ψυχολογίας και Υγείας
Δήμος Θεσσαλονίκης**

Για μια ενεργή και αλληλέγγυα κοινότητα:

Παρεμβάσεις κοινωνικής ενδυνάμωσης την εποχή της κρίσης

Περιλήψεις εισηγήσεων και βιογραφικά ομιλητών – παρουσίαση συνδιοργανωτών

**Σάββατο 5 Μαΐου 2018
Αίθουσα Δημοτικού Συμβουλίου
Δημαρχείο Θεσσαλονίκης**

10.30 ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ

Καλυψώ Γούλα, Πρόεδρος Δημοτικού Συμβουλίου Θεσσαλονίκης

Είναι δικηγόρος από το 1991 με μεταπτυχιακό δίπλωμα στο Εμπορικό και Οικονομικό Δίκαιο. Το 2008 εκλέχθηκε μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του Δικηγορικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης, μέχρι το 2011, ενώ το 2010 εκλέχθηκε δημοτική σύμβουλος με την «Πρωτοβουλία για τη Θεσσαλονίκη» στον Δήμο Θεσσαλονίκης. Από τον Ιανουάριο 2011 μέχρι τον Φεβρουάριο 2017 διετέλεσε Αντιδήμαρχος

Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Προστασίας του Πολίτη και από τον Μάρτιο 2017 είναι Πρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου Θεσσαλονίκης.

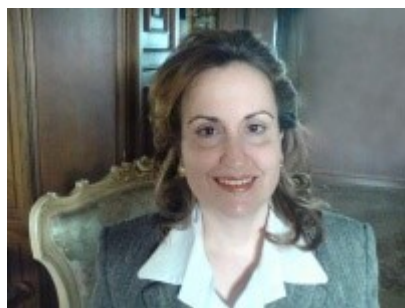
Πέτρος Λεκάκης, Αντιδήμαρχος Κοινωνικής Πολιτικής και Αλληλεγγύης Δήμου Θεσσαλονίκης

Είναι τραπεζικός υπάλληλος, πτυχιούχος Μάρκετινγκ (Εμπορίας και Διαφήμισης) του Α.Τ.Ε.Ι. Θεσσαλονίκης και κάτοχος Μεταπτυχιακού Διπλώματος στις Ευρωπαϊκές Πολιτικές Νεολαίας του τμήματος Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών του Πανεπιστημίου Μακεδονίας. Από το 2015 έως το 2017 διετέλεσε Αντιδήμαρχος Ανάπτυξης του Δήμου Θεσσαλονίκης. Από το 2017 έως και σήμερα είναι Αντιδήμαρχος Κοινωνικής Πολιτικής και Αλληλεγγύης, Πρόεδρος της Οικονομικής Επιτροπής του Δήμου Θεσσαλονίκης και Β΄ Αντιπρόεδρος/Αναπληρωτής

Πρόεδρος Δ.Σ. της Αγιορειτικής Εστίας.

Δέσποινα Αναγνωστοπούλου, Ακαδημαϊκή Συντονίστρια Έδρας UNESCO

Είναι Αναπληρώτρια Καθηγήτρια του Τμήματος Διεθνών Ευρωπαϊκών Σπουδών του Πανεπιστημίου Μακεδονίας με γνωστικό αντικείμενο τις Πολιτικές και τους Θεσμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Από το 2012 είναι κάτοχος της Έδρας Jean Monnet «Νέες διαστάσεις στις Ευρωπαϊκές Νομικές Σπουδές», στο πλαίσιο του προγράμματος Δια Βίου Μάθησης– Δράση Jean Monnet. Από το 2015 είναι ακαδημαϊκή

συντονίστρια του Κέντρου Αριστείας Jean Monnet «Έρευνα στα Κρίσιμα Ζητήματα της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης» του Πανεπιστημίου Μακεδονίας (πρόγραμμα Erasmus+).

Από το 2015 είναι ακαδημαϊκή συντονίστρια της Έδρας UNESCO «Διαπολιτισμικής Πολιτικής για μία Δραστήρια και Αλληλέγγυα Ιθαγένεια» του Πανεπιστημίου Μακεδονίας στο πλαίσιο του προγράμματος UNITWIN. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, το Δίκαιο Ευρωπαϊκής Ένωσης (Θεσμοί και πολιτικές), τον Χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης της ΕΕ (μετανάστευση και άσυλο), το Διεθνές και Ευρωπαϊκό Δίκαιο προστασίας ανθρωπίνων δικαιωμάτων με έμφαση στα δικαιώματα του παιδιού και την απαγόρευση των διακρίσεων.

Τάνια Αναγνωστοπούλου, Πρόεδρος Ινστιτούτου Ψυχολογίας και Υγείας

Η Τάνια Αναγνωστοπούλου, Ph.D., είναι κλινική ψυχολόγος. Έλαβε το διδακτορικό της δίπλωμα στην Κλινική Ψυχολογία από το Pennsylvania State University στις ΗΠΑ και εκπόνησε το μεταδιδακτορικό της (post-doctoral fellowship) στη Lahey Clinic στη Βοστώνη. Στην Ελλάδα εργάστηκε σαν ειδική επιστήμων στο Τμήμα Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης και του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Από το 2000 διευθύνει το Ινστιτούτο Ψυχολογίας και Υγείας, μια αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία, η οποία προσφέρει επαγγελματική εκπαίδευση στην ψυχοθεραπεία, παρέχει ψυχολογικές υπηρεσίες, διοργανώνει συνέδρια, επιμελείται εκδόσεις βιβλίων και εκπονεί ερευνητικά προγράμματα σε συνεργασία με νοσοκομεία και σχολικούς φορείς. Έχει συνεργαστεί με Σχολικούς Συμβούλους και την Πρωτοβάθμια Διεύθυνση Ανατολικής Θεσσαλονίκης για την Αγωγή Υγείας επί σειρά ετών στα προγράμματα ευαισθητοποίησης των μαθητών στη διαφορετικότητα, καθώς και στην απώλεια και το πένθος. Είναι συγγραφέας και επιμελήτρια πολλών βιβλίων στην κλινική ψυχολογία και την παιδαγωγική.

10.50 -11.50 ΕΝΟΤΗΤΑ Ι: ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Συντονίστρια: *Τάνια Αναγνωστοπούλου, Διδάκτωρ Κλινικής Ψυχολογίας, Πρόεδρος Ινστιτούτου Ψυχολογίας και Υγείας*

1. Η πρόκληση της Κοινοτικής Ψυχολογίας: Μια νέα προσέγγιση στην κοινωνική ενδυνάμωση

Σοφία Τριλίβα, Καθηγήτρια Κλινικής Ψυχολογίας, Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Σε αυτή την παρουσίαση θα γίνει μια σύντομη αναφορά στην έννοια της κοινοτικής ψυχολογίας και στις πρακτικές που απορρέουν από αυτόν τον καινούργιο κλάδο, έναν χώρο της ψυχολογίας που ενδιαφέρεται για τη σχέση ανάμεσα στον άνθρωπο και τα συστήματα και τις κοινότητες που δημιουργεί και από τα οποία πλαισιώνεται. Ενώ παραδοσιακά η ψυχολογία εστιάζεται στο άτομο, η κοινοτική ψυχολογία επεκτείνει το ενδιαφέρον της στην κατανόηση μιας ομάδας, ενός οργανισμού ή μιας κοινότητας. Οι κοινοτικοί ψυχολόγοι χρησιμοποιούν τις επιστημονικές μεθόδους της ποιοτικής και ποσοτικής έρευνας για να μελετήσουν τη σχέση ανάμεσα στις περιβαλλοντικές συνθήκες και την υγεία και ευημερία μιας κοινότητας.

Η **Σοφία Τριλίβα** είναι Καθηγήτρια στο Τμήμα Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης, το οποίο υπηρετεί από το 1990 διδάσκοντας μαθήματα εφαρμοσμένης ψυχολογίας σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα εστιάζονται στο πεδίο της προσωπικής, οικογενειακής και κοινοτικής αλλαγής και αντιμετώπισης των καταστάσεων που προκαλούν ψυχική σύγχυση και δυσφορία. Μαζί με τους συνεργάτες της έχει δημιουργήσει, αξιολογήσει εμπειρικά και δημοσιεύσει προγράμματα πρόληψης τα οποία εστιάζονται στο πεδίο της συναισθηματικής και της ψυχικής προσαρμογής (παιδιών, εφήβων, οικογενειών) στην ευρύτερη κοινότητα.

2. Πρακτικές εφαρμογές της Κοινοτικής Ψυχολογίας

Ομάδα Κοινωνικής Δράσης, Ινστιτούτο Ψυχολογίας και Υγείας:

Στελλίνα Τσιαμυρτζή, Δανάη Παπαδοπούλου, Μελίνα Παπαδημητροπούλου

11.50-12.40 ΕΝΟΤΗΤΑ II : ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΔΙΚΤΥΩΣΗ

Συντονίστρια: *Αναστασία Ζήση, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Κοινότητας και Ψυχικής Υγείας, Τμήμα Κοινωνιολογίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου*

3. Οικοδομώντας δίκτυα στην κοινοτική φροντίδα ψυχικής υγείας

Ευγενία Γεωργάκα, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Κλινικής Ψυχολογίας, Τμήμα Ψυχολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Η ανακοίνωση αποτελεί μία ευκαιρία συζήτησης για το ρόλο που μπορούν να διαδραματίσουν οι ακαδημαϊκοί ψυχολόγοι στην ενίσχυση της κοινοτικής φροντίδας ψυχικής υγείας, μέσω του αναστοχασμού γύρω από τη δράση μου ως ακαδημαϊκού κοινοτικού κλινικού ψυχολόγου στο χώρο της ψυχικής υγείας κατά τα τελευταία χρόνια. Στο πρώτο μέρος θα ασχοληθώ με τη συμβολή των ακαδημαϊκών και επαγγελματιών ψυχολόγων στην υποστήριξη του κινήματος αυτό-οργάνωσης και αυτό-βοήθειας ατόμων με ψυχιατρική εμπειρία, μέσω της μακρόχρονης εμπλοκής μου στο Παρατηρητήριο για τα Δικαιώματα στο Χώρο της Ψυχικής Υγείας και στο Δίκτυο Ακούγοντας Φωνές. Στο δεύτερο μέρος θα παρουσιάσω την πιο πρόσφατη προσπάθεια ενίσχυσης της δικτύωσης των υπηρεσιών και οργανώσεων παροχής φροντίδας ψυχικής υγείας, μέσω της εκπαίδευσης και πρακτικής άσκησης των ασκούμενων κλινικών ψυχολόγων, της οργάνωσης ημερίδων και μιας πανελλήνιας έρευνας για τις ακούσιες νοσηλείες.

Η **Ευγενία Γεωργάκα** είναι Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Κλινικής Ψυχολογίας στο Τμήμα Ψυχολογίας του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Εργάζεται στο πεδίο της κριτικής και της κοινοτικής κλινικής ψυχολογίας, με έμφαση στις κριτικές προσεγγίσεις στην κατανόηση και διαχείριση του ψυχικού πόνου, την ανάδειξη του λόγου των ατόμων με εμπειρία ψυχικού πόνου και την ανάπτυξη εναλλακτικών πρακτικών στο πεδίο της ψυχικής υγείας.

4. Οι προκλήσεις της διασύνδεσης των Κέντρων Πρόληψης των εξαρτήσεων με τις τοπικές κοινότητες και τα σχολεία

Ανδρέας Τσούνης, Υποψήφιος Διδάκτωρ ΑΠΘ, Ψυχολόγος, Κέντρα Πρόληψης των Εξαρτήσεων και Προαγωγής της Ψυχοκοινωνικής Υγείας Δήμου Θεσσαλονίκης- Ο.ΚΑ.ΝΑ. "ΣΕΙΡΙΟΣ"

Τα Κέντρα Πρόληψης των Εξαρτήσεων και Προαγωγής της Ψυχοκοινωνικής Υγείας αποτελούν ένα ολοκληρωμένο δίκτυο 71 δομών πανελλαδικής εμβέλειας που δραστηριοποιούνται στην εφαρμογή και υποστήριξη προληπτικών προγραμμάτων στο συγκεκριμένο πεδίο. Η συγκεκριμένη εισήγηση θα ξεκινήσει με την οριοθέτηση ορισμένων βασικών εννοιών που σχετίζονται με την πρόληψη των εξαρτήσεων, ενώ θα παρουσιαστεί συνοπτικά η τυπολογία και η μεθοδολογία των προγραμμάτων. Κατόπιν, θα συζητηθεί η εξέλιξη των προληπτικών προγραμμάτων από τις αρχικές εφαρμογές έως τα προγράμματα τρίτης γενιάς που στοχεύουν στην πιο ενεργή εμπλοκή των εξυπηρετούμενων-ενδιαφερομένων τόσο στο σχεδιασμό, όσο και στην εφαρμογή των παρεμβάσεων. Τέλος θα συζητηθούν οι προκλήσεις που συνδέονται με την προσπελασιμότητα των υπηρεσιών, καθώς και τη διασύνδεση των Κέντρων πρόληψης με τις τοπικές κοινότητες και τα σχολεία.

Στόχος της εισήγησης δεν θα είναι τόσο η θεωρητική προσέγγιση των παραπάνω ζητημάτων, όσο ο αναστοχασμός πάνω σε μια σειρά πρακτικών θεμάτων που συναντούνται στην καθημερινή κλινική προσέγγιση και πρακτική. Παράλληλα θα τεθούν ορισμένοι προβληματισμοί που σχετίζονται με τη δουλειά στην κοινότητα και τη δικτύωση των υπηρεσιών.

Ο **Ανδρέας Τσούνης** είναι ψυχολόγος και τα τελευταία 12 χρόνια εργάζεται στα Κέντρα Πρόληψης των Εξαρτήσεων και Προαγωγής της Ψυχοκοινωνικής Υγείας του Δήμου Θεσσαλονίκης "ΣΕΙΡΙΟΣ". Είναι Υποψήφιος Διδάκτορας του Τμήματος Ψυχολογίας Α.Π.Θ. Έχει πλούσια ερευνητική δραστηριότητα και το συγγραφικό του έργο περιλαμβάνει πάνω από 40 δημοσιεύσεις σε επιμελούμενους τόμους, ελληνικά και διεθνή επιστημονικά περιοδικά.

13.00-13.50 ΕΝΟΤΗΤΑ ΙΙΙ: ΕΠΙΛΕΚΤΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΔΥΝΑΜΩΣΗΣ

Συντονίστρια: Δέσποινα Αναγνωστοπούλου, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών, Ακαδημαϊκή Συντονίστρια Έδρας UNESCO Διαπολιτισμικής Πολιτικής για μία Δραστήρια και Αλληλέγγυα Ιθαγένεια, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

5. Προσεγγίσεις και τεχνικές συμβουλευτικής σταδιοδρομίας για την ενδυνάμωση ευάλωτων κοινωνικών ομάδων

Ιωάννα Παπαβασιλείου, Επίκουρη Καθηγήτρια "Διά Βίου Συμβουλευτικής Σταδιοδρομίας και Επαγγελματικού Προσανατολισμού", Τμήμα Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής, Επιστημονική συνεργάτιδα Έδρας UNESCO Διαπολιτισμικής Πολιτικής για μία Δραστήρια και Αλληλέγγυα Ιθαγένεια, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Σύμφωνα με τον Ορισμό του Συμβουλίου της Ευρώπης (Council of Europe, 2008) η παροχή υπηρεσιών συμβουλευτικής για τη σταδιοδρομία αποσκοπεί ουσιαστικά στην υποστήριξη του ατόμου, ώστε να καταστεί ικανό να διαχειριστεί αυτόνομα τις εκπαιδευτικές και επαγγελματικές επιλογές του και την πορεία του στη σταδιοδρομία. Ο σκοπός αυτός μπορεί να επιτευχθεί μόνο με την ενεργητική εμπλοκή του ατόμου στη συμβουλευτική διαδικασία, μέσω της οποίας, με την ορθή καθοδήγηση του συμβούλου, το άτομο ενισχύεται, ενδυναμώνεται και αυξάνει την αυτοεκτίμηση και την αυτεπάρκειά του.

Η παρούσα εισήγηση σκοπό έχει να παρουσιάσει σύγχρονες προσεγγίσεις επαγγελματικής συμβουλευτικής, οι οποίες έχουν αποτελεσματική εφαρμογή στις ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού, με στόχο την ανάπτυξη ατομικών και κοινωνικών δεξιοτήτων και τελικά την ενδυνάμωση. Πιο συγκεκριμένα θα αναλυθούν τα βασικά σημεία δύο μεθοδολογικών προσεγγίσεων: (i) το μοντέλο της *Ενεργούς Δέσμευσης (active engagement)* και (ii) το μοντέλο των *Σταδίων της Αλλαγής (Stages of Change)*. Μέσα από τη χρήση παραδειγμάτων θα γίνει κατανοητή η λειτουργικότητα και η αποτελεσματικότητα των παραπάνω στρατηγικών στο πλαίσιο της επαγγελματικής συμβουλευτικής ατόμων από ΕΚΟ.

Η **Ιωάννα Παπαβασιλείου** είναι Επίκουρη Καθηγήτρια Συμβουλευτικής Σταδιοδρομίας και Επαγγελματικού Προσανατολισμού στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Τμήμα Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής. Τα επιστημονικά της ενδιαφέροντα εστιάζουν στην Επαγγελματική Ανάπτυξη, τις Δεξιότητες Διαχείρισης Σταδιοδρομίας, την Εργασιακή Συμβουλευτική και Ένταξη στην Απασχόληση Ευάλωτων Κοινωνικών Ομάδων. Έχει διεξάγει έρευνα στα ως άνω

πεδία και έχει δημοσιεύσει σημαντικό αριθμό άρθρων σε ελληνικά και διεθνή επιστημονικά περιοδικά και σε πρακτικά διεθνών και πανελληνίων συνεδρίων ενώ έχει συγγράψει κεφάλαια σε επιστημονικούς συλλογικούς τόμους.

6. Ομάδες Προφορικής Ιστορίας (ΟΠΙ): Μια «από τα κάτω» παρέμβαση στην ιστορία και την κοινότητα.

Τασούλα Βερβενιώτη, Διδάκτωρ Παντείου Πανεπιστημίου, ιστορικός

Οι Ομάδες Προφορικής Ιστορίας (ΟΠΙ) είναι αυτοφυείς· δημιουργήθηκαν ‘από τα κάτω’ μέσα από δίκτυα φιλίας/ παρέας ή απλώς γιατί «κάποιοι άκουσαν ότι...». Συνήθως ένας μικρός πυρήνας ανθρώπων ή κάποιες φορές ένας συλλογικός φορέας μιας γειτονιάς ή ενός Δήμου αποφασίζει να δημιουργήσει μια ΟΠΙ για να συλλέξει προφορικές μαρτυρίες. Απαραίτητη προϋπόθεση για αυτό είναι η εκπαίδευση κάποιων ατόμων, μέσα από ένα σεμινάριο (συνήθως 18 ωρών), πάνω στις αρχές της προφορικής ιστορίας, την τεχνική της συνέντευξης που αποτελεί βασικό εργαλείο της και την ταξινόμηση του υλικού που συλλέγεται, με βάση τις διεθνείς προδιαγραφές. Ο εμφανής στόχος είναι να διατηρηθεί η μνήμη της περιοχής/ κοινότητας ή ενός σημαντικού γεγονότος ή και τα δύο.

Η πρώτη ΟΠΙ άρχισε να λειτουργεί το 2011 αλλά η ανάπτυξη τους ήταν ραγδαία. Το 2016 ιδρύθηκαν τρεις ΟΠΙ, το 2017 επτά και άλλες επτά το πρώτο εξάμηνο του 2018. Κάθε ΟΠΙ αποτελεί μια αυτόνομη οντότητα και επιλέγει μόνη της το πεδίο/αντικείμενο της δράσης της· τα μέλη τους επικοινωνούν άμεσα μέσω ενός google group. Στη διάρκεια της πορείας τους προέκυψε και η ανάγκη συντονισμού τους. Το Συντονιστικό, στο οποίο συμμετέχει ένα μέλος κάθε ΟΠΙ, συνέρχεται κάθε τρεις μήνες, και έχει διοργανώσει δύο «Γιορτές Προφορικής Ιστορίας»: μία το 2015 και μία το 2017. Πολλές ΟΠΙ έχουν διοργανώσεις εκδηλώσεις στις γειτονιές τους.

Οι ΟΠΙ αποτελούν ένα παράδειγμα συνεργατικού project, το οποίο αποτελείται από grassroots ομάδες. Τέτοιου είδους ομάδες έχουν υπάρξει και σε άλλες χώρες, ωστόσο η παρατεταμένη και πολύπλευρη κρίση της ελληνικής κοινωνίας τους προσέδωσε κάποια ιδιαίτερα κοινωνικά χαρακτηριστικά.

Η ανακοίνωση σκοπεύει να αναδείξει μέσα από την πορεία δημιουργίας των ΟΠΙ, τα αίτια της δημιουργίας τους, τον τρόπο που οι ερασιτέχνες ιστορικοί, μέλη των ΟΠΙ, παρεμβαίνουν στην ιστορία και τη μνήμη της κοινότητας στην οποία απευθύνονται, τις επιπτώσεις αυτής της παρέμβασης, καθώς και τα προβλήματα που αντιμετωπίζει αυτή η συνεργατική προσπάθεια. Στοχεύει ακόμα να αναδείξει τη δυναμική της προφορικής ιστορίας, η οποία δομείται ανθρωποκεντρικά και έχει τη δυνατότητα να φέρει την Ιστορία μέσα στην Κοινότητα και να βγάλει τη φωνή των 'απλών' ανθρώπων έξω από αυτήν. Με δεδομένο ότι πρόκειται για ένα project σε εξέλιξη τα αποτελέσματά του δεν μπορεί παρά να είναι ενδεικτικά.

Η **Τασούλα Βερβενιώτη** είναι ιστορικός, και η ερευνητική της δραστηριότητα επικεντρώνεται στην κοινωνική ιστορία της δεκαετίας 1940. Το Διδακτορικό της στο Πάντειο Πανεπιστήμιο είχε ως θέμα τη συμμετοχή των γυναικών στην Εαμική Αντίσταση. Η δουλειά αυτή πρώτο-εκδόθηκε το 1994 και επανεκδόθηκε το 2013 (*Η γυναίκα της αντίστασης. Η είσοδος των γυναικών στην πολιτική*, Κουκκίδα). Το Διπλό

βιβλίο. Η αφήγηση της Σταματίας Μπαρμπάτση. Η ιστορική ανάγνωση τιμήθηκε με το κρατικό βραβείο Μαρτυρίας – Χρονικού 2004. Το *Αναπαραστάσεις της Ιστορίας* (Εκδόσεις Μέλισσα 2009) αναφέρεται συνολικά στα γεγονότα της δεκαετίας 1940 μέσα από 500 περίπου φωτογραφίες από τα αρχεία του Διεθνούς Ερυθρού Σταυρού. Το *Κούλα Ξηραδάκη «εγώ δεν τα παράτησα...»* (Κουκκίδα 2012) αποτελεί μια βιογραφία και έναν φόρο τιμής της στην αυτοδίδακτη ιστορικό. Έχει πάρει μέρος σε πολλά συνέδρια στην Ελλάδα και το εξωτερικό και έχει γράψει πλήθος άρθρων σε συλλογικούς τόμους και ιστορικά περιοδικά στα ελληνικά, αγγλικά, γαλλικά και γερμανικά. Από το 2011 πρωτοστατεί στην οργάνωση σεμιναρίων για την ίδρυση Ομάδων Προφορικής Ιστορίας (ΟΠΙ) ο αριθμός των οποίων αυξάνεται με εντυπωσιακούς ρυθμούς

13.50 15.00 ΕΝΟΤΗΤΑ IV: ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΣΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΧΩΡΟ

Συντονίστρια: *Ευγενία Γεωργάκα, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Κλινικής Ψυχολογίας, Τμήμα Ψυχολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης*

7. Οι όψεις και οι σημασίες της κοινότητας στη σύγχρονη Ελλάδα

Αναστασία Ζήση, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Κοινότητας και Ψυχικής Υγείας, Τμήμα Κοινωνιολογίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Η παρούσα εισήγηση εξετάζει συγχρονικά τις όψεις και τις σημασίες της κοινότητας στην σημερινή ελληνική πραγματικότητα ως προς τα βασικά συγκροτητικά στοιχεία της, τις λειτουργίες και το ρόλο που αυτή διαδραματίζει. Παρά τον συγχρονικό χαρακτήρα της εξέτασης, η ένταξη της έννοιας στην ιστορική διαδικασία σύστασης του νεοελληνικού κράτους, όπως και του κοινωνικού του μετασχηματισμού, αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την κατανόηση αυτής. Οι βασικές σύγχρονες μορφές της κοινότητας που εξετάζονται είναι: α) η κοινότητα ως θεσμός και ως μορφή μιας οργανωμένης τοπικής αυτοδιοίκησης, μια διοικητική ενότητα και ταυτόχρονα ένα τμήμα μιας κεντρικής δημοσιονομικής πολιτικής που στην χώρα υπέστη σημαντική -λόγω του Καλλικράτη- μεταρρύθμιση, β) η κοινότητα ως αυτόνομο μόρφωμα αυτο-οργάνωσης και ως ενεργός φορέας αλληλέγγυας δράσης και πρακτικής που στηρίζεται στην ενεργό δράση και τον αγώνα, όπως για παράδειγμα, οι κοινωνικές ομάδες γύρω από τα οικολογικά και κοινωνικά ζητήματα (φράγμα του Αχελώου, Σκουριές, προσφυγικό), γ) η κοινότητα ως συμβολικό μόρφωμα μιας αναμνησιακής αλληλεγγύης που βασίζεται σε ένα κοινό έδαφος, συγκεντρώνει τελετουργικές πρακτικές και συγκροτεί ένα πεδίο αναπαραγωγής αναπαραστάσεων και συμβολικής ηγεμονίας, για παράδειγμα τα τοπικά έθιμα και τα τοπικά πανηγύρια, δ) η κοινότητα ως θεσμοποιημένη μορφή οργάνωσης και δραστηριοποίησης των πολιτών είτε για δημόσιο όφελος (πχ. Μ.Κ.Ο.) είτε για αμοιβαίο όφελος (πχ. θεραπευτικές ομάδες) που συχνά διαμεσολαβεί του κράτους και των πολιτών. Οι σύγχρονες μορφές της κοινότητας στην Ελλάδα αμφιταλαντεύονται μεταξύ ενός συντηρητικού ρόλου και ενός προοδευτικού καθρεφτίζοντας με αυτό τον τρόπο την διάρθρωση της κοινωνίας συνολικά.

Η Αναστασία Ζήση είναι Αναπληρώτρια Καθηγήτρια στο Τμήμα Κοινωνιολογίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου με γνωστικό αντικείμενο *Κοινότητα & Ψυχική Υγεία*. Εκπόνησε τη διδακτορική της διατριβή ως υπότροφος του Κοινωφελούς Ιδρύματος Αλέξανδρος Ωνάσης στην Σχολή Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Birmingham, Ηνωμένο Βασίλειο. Είχε την επιστημονική ευθύνη μιας σειράς ερευνητικών προγραμμάτων σε αντικείμενα που αφορούν στην κοινότητα και την ψυχική υγεία, τον σχεδιασμό και την οργάνωση ψυχοκοινωνικών παρεμβάσεων, τη διάγνωση αναγκών και την αποτίμηση ποιότητας ζωής γενικού πληθυσμού αλλά και ομάδων που ζουν σε ιδιαίζουσες συνθήκες ζωής.

8. Από την παθητική εξάρτηση στην ενεργητική συμμετοχή: Μια πρόκληση για την ελληνική κοινωνία

Τάνια Αναγνωστοπούλου, Διδάκτωρ Κλινικής Ψυχολογίας, Πρόεδρος Ινστιτούτου Ψυχολογίας και Υγείας

Σε αυτήν την παρουσίαση θα εξετάσουμε σε ένα προκαταρκτικό περίγραμμα δύο βασικές αγκυλώσεις της ελληνικής κοινωνίας: την παθητική στάση απέναντι στα κοινωνικά προβλήματα και τη δυσκολία αναγνώρισης και αποδοχής της διαφορετικότητας.

Στην Ελλάδα, αλλά και σε άλλες χώρες, η σχέση κράτους/ πολιτικών από τη μια και πολιτών από την άλλη είναι μια σχέση «doer/done to» σύμφωνα με τη θεωρία της Jessica Benjamin. Ο κάθε εταίρος προσπαθεί να εκμεταλλευτεί με όποιο τρόπο μπορεί τον άλλον. Δεν υπάρχει η ικανότητα να βρίσκει κανείς έναν δρόμο προς την κατεύθυνση του “εμείς”, μια θέση “και εσύ έχεις δίκιο/και εγώ έχω δίκιο”, και το ένα /και το άλλο. Τέλος, θα συζητηθεί η δυσκολία μιας ουσιαστικής «ενδυνάμωσης» καθώς και η αναγκαιότητα της αποκέντρωσης και της αυτονομίας των μικρών τοπικών κοινοτήτων.

Η Τάνια Αναγνωστοπούλου, Ph.D., είναι κλινική ψυχολόγος. Έλαβε το διδακτορικό της δίπλωμα στην Κλινική Ψυχολογία από το Pennsylvania State University στις ΗΠΑ και εκπόνησε το μεταδιδακτορικό της (post-doctoral fellowship) στη Lahey Clinic στη Βοστώνη. Στην Ελλάδα εργάστηκε σαν ειδική επιστήμων στο Τμήμα Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης και του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Από το 2000 διευθύνει το Ινστιτούτο Ψυχολογίας και Υγείας, μια αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία, η οποία προσφέρει επαγγελματική εκπαίδευση στην ψυχοθεραπεία, παρέχει ψυχολογικές υπηρεσίες, διοργανώνει συνέδρια, επιμελείται εκδόσεις βιβλίων και εκπονεί ερευνητικά προγράμματα σε συνεργασία με νοσοκομεία και σχολικούς φορείς. Έχει συνεργαστεί με Σχολικούς Συμβούλους και την Πρωτοβάθμια Διεύθυνση Ανατολικής Θεσσαλονίκης για την Αγωγή Υγείας επί σειρά ετών στα προγράμματα ευαισθητοποίησης των μαθητών στη διαφορετικότητα, καθώς και στην απώλεια και το πένθος. Είναι συγγραφέας και επιμελήτρια πολλών βιβλίων στην κλινική ψυχολογία και την παιδαγωγική.

ΣΥΝΔΙΟΡΓΑΝΩΤΕΣ

ΕΔΡΑ UNESCO Διαπολιτισμικής Πολιτικής για μία Δραστήρια και Αλληλέγγυα Ιθαγένεια

Η UNESCO αποτελεί τον Εκπαιδευτικό, Επιστημονικό και Πολιτιστικό Οργανισμό των Ηνωμένων Εθνών και είναι ειδικευμένος διεθνής οργανισμός του ΟΗΕ. Από το 1945 που ιδρύθηκε, στόχος της UNESCO είναι η παγίωση της παγκόσμιας ειρήνης μέσα από την επικοινωνία των λαών δια

της εκπαίδευσης, των φυσικών και κοινωνικών επιστημών, του πολιτισμού, καθώς και της πληροφόρησης και ενημέρωσης.

Στο πλαίσιο του Προγράμματος Εδρών της UNESCO UNITWIN (UNIVERSITY TWINNING AND NETWORKING) που από το 1992 λειτουργεί ως ένας τρόπος προώθησης της έρευνας και της εκπαίδευσης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, έχουμε την τιμή, στο Πανεπιστήμιό μας, να λειτουργεί, με πρωτοβουλία της καθηγήτριας Π. Νάσκου Περράκη από το 2004, η Έδρα UNESCO Διαπολιτισμικής Πολιτικής για μία Δραστήρια και Αλληλέγγυα Ιθαγένεια.

Από την πρώτη ημέρα της ίδρυσης της, η Έδρα προσπάθησε να ευαισθητοποιήσει φοιτητές και κοινό για τον σημαντικό ρόλο που διαδραματίζει η UNESCO στους παραπάνω τέσσερις βασικούς τομείς των δραστηριοτήτων της, καθώς και τη συμβολή της στον σεβασμό των δικαιωμάτων του ανθρώπου, την ειρήνη και τη διεθνή κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη.

Ταυτόχρονα, προσπάθησε να ανταποκριθεί αφενός στην ανάγκη διατήρησης της κοινωνικής συνοχής και αφετέρου στην ανάπτυξη διαπολιτισμικής παιδείας.

Μέχρι τώρα η Έδρα UNESCO του ΠΑΜΑΚ έχει αναπτύξει πλούσιες δραστηριότητες, όπως:

Α) Η διδασκαλία μαθημάτων επιλογής στο πρόγραμμα σπουδών του τμήματος Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών του Πανεπιστημίου Μακεδονίας με τίτλο «Πολιτιστική Διπλωματία» και στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Νεολαίας, Επιχειρηματικότητας, Εκπαίδευσης και Πολιτισμού με τίτλο «Δικαιώματα του Παιδιού».

Β) Η διεξαγωγή προγραμμάτων Εξειδίκευσης –σεμιναρίων για τα «Δικαιώματα του Ανθρώπου και τη Διαπολιτισμική Πολιτική», «για την απαγόρευση των διακρίσεων και την πολυπολιτισμική πολυμορφία», για τον ρατσισμό και την ξενοφοβία, και φέτος για τη «ρητορική μίσους» που έχουν παρακολουθήσει ή παρακολουθούν, εκτός από τους φοιτητές του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, φοιτητές και απόφοιτοι του ΑΠΘ, δικηγόροι, δημοσιογράφοι και εκπαιδευτικοί.

Γ) Η διοργάνωση θερινής ακαδημίας με θέμα «προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Ευρώπη με έμφαση στα δικαιώματα των προσφύγων».

Δ) Η πρακτική άσκηση στην Έδρα UNESCO με σκοπό την εξοικείωση τους με τους στόχους και τα προγράμματα του Οργανισμού. Μέχρι σήμερα έχουν πραγματοποιήσει πρακτική άσκηση πολλοί φοιτητές από τα 4 Πανεπιστήμια της Θεσσαλονίκης αλλά και από το ευρύ κοινό, τα ονόματα των οποίων είναι αναρτημένα στην ιστοσελίδα της Έδρας UNESCO.

Ε) Η έκδοση δημοσιευμάτων της Έδρας UNESCO υπό την διεύθυνση και επιμέλεια της Καθηγήτριας Π.Νάσκου-Περράκη με θέματα όπως οι Συμβάσεις της UNESCO, η πολιτιστική και φυσική κληρονομιά της ανθρωπότητας, η προστασία των Δικαιωμάτων των Γυναικών, οι Μηχανισμοί Προστασίας Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, Πράξεις Διεθνούς Ανθρωπιστικού Δικαίου. Επίκειται η έκδοση του τόμου «Εκπαίδευση: Δικαιώματα και πολιτικές» με επιμέλεια της νέας ακαδημαϊκής συντονίστριας.

Στ) Η έκδοση «οδηγών» όπως οι κανόνες συμπεριφοράς καθημερινής επικοινωνίας με άτομα με αναπηρία, Δικαιώματα και Υποχρεώσεις του Παιδιού στο Σχολείο και τα Δικαιώματα του Ευρωπαίου Πολίτη. Τέλος ετοιμάζουμε ένα συλλογικό τόμο για την Εκπαίδευση (πολιτικές και δικαιώματα).

Ζ) Η διοργάνωση πάνω από 50 Εκδηλώσεων και Συνεδρίων σε συνεργασία με τις άλλες έδρες UNESCO, το Συμβούλιο της Ευρώπης, τον ΟΑΣΕ, και την Υπάτη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες.

Η) Η συνεργασία με τα διαπολιτισμικά και άλλα δημόσια και ιδιωτικά σχολεία, και με δημόσιους φορείς, όπως την Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Θεσσαλονίκης, το Τελλόγλιο Ίδρυμα και τον Δήμο Θεσσαλονίκης.

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΥΓΕΙΑΣ

Το Ινστιτούτο Ψυχολογίας και Υγείας (ΙΨΥ) είναι μια αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία η οποία ιδρύθηκε στη Θεσσαλονίκη το 2000.

Στόχος του ΙΨΥ είναι η προώθηση της έρευνας και της γνώσης στους τομείς της Ψυχοθεραπείας και της Ψυχολογίας Υγείας, καθώς και η προαγωγή της ψυχικής και σωματικής υγείας σε ενήλικες και παιδιά. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται σε ευαίσθητους πληθυσμούς, όπως τα παιδιά προσχολικής ηλικίας,

άτομα με χρόνια νοσήματα, οικογένειες που βιώνουν ενδοοικογενειακή βία ή απώλειες.

Κατά τα πρώτα χρόνια λειτουργίας του, το ΙΨΥ είχε σαν γνωμοδοτικό συμβούλιο επιτροπή από τρεις εξέχοντες ψυχολόγους: τον καθηγητή κ. Stan Maes (Leiden University, Ολλανδία), την καθηγήτρια κ. Marie Johnston (St Andrews University, Σκωτία), ιδρυτές και πρώην προέδρους της Ευρωπαϊκής Εταιρείας Ψυχολόγων Υγείας και τον καθηγητή κ. David Jenkins (University of North Carolina), πρώην πρόεδρο της Αμερικανικής Ψυχοσωματικής Εταιρείας.

Το Ινστιτούτο παρέχει ένα υψηλού επιπέδου πρόγραμμα κατάρτισης στην ψυχοθεραπεία σε απόφοιτους Τμημάτων Ψυχολογίας, καθώς και σε ήδη εργαζόμενους ψυχοθεραπευτές. Στόχος της εκπαίδευσης είναι η ανάπτυξη και βελτίωση των κλινικών δεξιοτήτων όσον αφορά την ψυχοδιαγνωστική, τον θεραπευτικό σχεδιασμό, την αντιμετώπιση καταστάσεων κρίσης, τα ηθικά ζητήματα που προκύπτουν στην ψυχοθεραπεία και τις ιδιαίτερες δυσκολίες που συχνά συναντάμε στη διαδικασία της θεραπείας.

Το Ινστιτούτο συμμετέχει σε επιδοτούμενα προγράμματα, διεξάγει έρευνες, εκδίδει βιβλία και οργανώνει συνέδρια και σεμινάρια αυτόνομα ή σε συνεργασία με άλλους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς.

Το ΙΨΥ έχει συνεργαστεί

- με Πανεπιστήμια, όπως το George Mason University & James Madison University, Virginia, Η.Π.Α., το Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, το Πανεπιστήμιο Κρήτης και το Πανεπιστήμιο Αιγαίου.
- με μονάδες του Υπουργείου Παιδείας: Περιφερειακή Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Κεντρικής Μακεδονίας, 61η Περιφέρεια Προσχολικής Αγωγής, Γραφείο Αγωγής Υγείας Π.Ε. Νομού Θεσσαλονίκης, Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Νομού Κιλκίς, 1η και 2η Περιφέρεια Π.Ε. Ρεθύμνου και Σχολική Σύμβουλος Φιλολόγων Ρεθύμνου.
- με μονάδες του Υπουργείου Υγείας: Κέντρα Πρόληψης (ΟΚΑΝΑ) και Γενικά Νοσοκομεία, όπως το Θεαγένειο, το Παπανικολάου, και ΑΧΕΠΑ.
- με τον Σύλλογο Καρκινοπαθών Μακεδονίας και Θράκης και την Εταιρεία Σκλήρυνσης κατά Πλάκας, παράρτημα Θεσσαλονίκης.

ΔΗΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

CITY OF **THESSALONIKI**

Ο Δήμος Θεσσαλονίκης μέσα από μια πολιτική συμπράξεων και συνεργειών που άνοιξαν μια νέα εποχή στα αυτοδιοικητικά πράγματα και στις τοπικές κοινωνίες, δημιούργησε μόνιμες δομές κοινωνικής προστασίας, μέριμνας και αλληλεγγύης με στόχο την κοινωνική συνοχή.

Με την συστηματική εξεύρεση παράλληλων και ανεξάρτητων από τη κεντρική κυβέρνηση χρηματοδοτικών εργαλείων απευθύνθηκε στην εταιρική κοινωνική ευθύνη τοπικών και διεθνών επιχειρήσεων, σε δράσεις ευεργεσίας ιδιωτικών κοινωφελών φορέων και ιδρυμάτων της Ελλάδας και του εξωτερικού, και, κυρίως, στους χρηματοδοτικούς φορείς διεθνών οργανισμών ιδίως δε της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Εγκαινίασε και επέκτεινε σε διαρκή βάση τη συνεργασία με ενεργούς φορείς της τοπικής κοινωνίας των πολιτών εντάσσοντάς τους σε σειρά συνεργατικών σχημάτων με εντυπωσιακά αποτελέσματα στην παραγωγή κοινωφελούς προϊόντος. Διατήρησε την ευθύνη σχεδιασμού της κοινωνικής πολιτικής αλλά και την επίβλεψη της διαχείρισης των κοινωνικών δομών, μεριμνώντας για την δημιουργία αποθέματος τεχνογνωσίας από τέτοιες συνέργειες υπέρ των αρμόδιων υπηρεσιών του ίδιου του Δήμου. Η κοινωνική πολιτική του Δήμου έθεσε στο επίκεντρο του σχεδιασμού της την ισορροπημένη μέριμνα για όλους τους επιμέρους ειδικούς 'πληθυσμούς-στόχους' (άποροι, άστεγοι, εξαρτημένοι, κακοποιημένες γυναίκες, πρόσφυγες και μετανάστες, Α.μ.ε.Α., τρίτη ηλικία, νήπια) χωρίς διακρίσεις φύλου, φυλής, εθνικής καταγωγής ή θρησκευόμενου, αναδεικνύοντας έτσι ως ουσιαστική παράμετρο, την ομαλή ένταξη της διαφοράς στον ενεργό κοινωνικό ιστό και την εν γένει κοινωνική συνοχή.

Η εισαγωγή σύγχρονων αντιλήψεων με την ανάπτυξη εταιρικών σχημάτων και τη συμμετοχή εκπροσώπων της κοινωνίας των πολιτών σε συνεργασία με τις κοινωνικές υπηρεσίες του Δήμου αποτελεί το χαρακτηριστικό της σύγχρονης κοινωνικής πολιτικής που έχει πλέον έντονο τον χαρακτήρα της αλληλεγγύης.